



Határozatok Tára

YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2017. május 17.¹

C-171/16. sz. ügy

**Trayan Beshkov
ellen,
a Sofiyska rayonna prokuraturarészvételével folytatott büntetőeljárás**

(a Sofiyski Rayonen sad [szófiai járásbíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – 2008/675/IB kerethatározat –
A korábban hozott büntetőítéletek tagállamok közötti figyelembevételéről – Az új büntetőeljárás fogalma – A korábbi büntetőítélet végrehajtásának az új büntetőeljárást indító tagállam által történő megváltoztatásának elfogadhatatlansága”

1. A jelen ügyben a Bíróságnak első alkalommal kell értelmeznie az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározat² rendelkezéseit.
2. Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság arra kéri fel a Bíróságot, hogy pontosítsa a kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „új büntetőeljárás” fogalmát. E bíróság ugyanis azt a kérdést teszi fel, hogy ez a fogalom az olyan eljárást is magában foglalja-e, amelynek tárgya az egyik tagállam bírósága által kiszabott olyan büntetés végrehajtása, amely vonatkozásában figyelembe kell venni egy másik tagállam bírósága által korábban hozott büntető ítéletet is.
3. A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt arra keresi a választ, hogy ugyanezen rendelkezéssel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügyben szerepel, amely szerint valamely más tagállamban hozott korábbi büntetőítélet figyelembevételére irányuló kérelem nem származhat közvetlenül az elítélt személytől.
4. Végül a kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdése a másik tagállamban korábban hozott büntetőítélet és az abból eredő, már teljes mértékben végrehajtott büntetés valamely nemzeti bíróság által történő figyelembevételének konkrét módjaira vonatkozik.
5. A jelen indítványban először is kifejtem, hogy véleményem szerint a 2008/675 kerethatározatnak megfelelően az egyik tagállamban folyó új büntetőeljárásban való figyelembevétel érdekében a szabadságon, a biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség másik tagállamából származó bírósági határozatot nem kell előzetesen, egy különleges eljárás keretében elismerni, mint ahogyan azt a Nakazatelno-protsesualen kodeks (bolgár büntetőeljárás törvény) előírja.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 2008. L 220., 32. o.

6. Majd kifejtem azokat az indokokat, amelyek következtében úgy vélem, hogy a 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az „új büntetőeljárás” fogalma az olyan eljárást is magában foglalja, amelynek tárgya az egyik tagállam bírósága által kiszabott olyan büntetés végrehajtása, amelynek során figyelembe kell venni egy másik tagállam bírósága által korábban hozott büntetőítéletet is. Javaslom továbbá, hogy a Bíróság akként foglалjon állást, hogy ugyanezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy egy másik tagállamban korábban hozott büntetőítélet figyelembevételére vonatkozó kérelem származhat közvetlenül az elítélt személytől.

7. Ezt követően kifejtem, hogy véleményem szerint miért kell e kerethatározat 3. cikkének (1) és (3) bekezdését akként értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapügyben szó van, amely szerint egy nemzeti bíróság egy új büntetőeljárás alkalmával felülvizsgálja a másik tagállam bírósága által kiszabott és már végrehajtott büntetést, abból a célból, hogy e másik tagállam által kiszabott büntetést szabadságvesztés formájában összbüntetésbe foglalja.

8. Végül, véleményem szerint, a kerethatározat hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében a tagállami bíróságnak, feltéve, hogy e jogszabály előírja, adott esetben alkalmaznia kell a kerethatározat (8) és (9) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1), (3) és (5) bekezdését.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

9. A 2008/675 kerethatározat (1) preambulumbekkezdése előírja, hogy a szabadságon, a biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség fenntartásának és fejlesztésének a célja feltételezi, hogy a tagállamokban hozott büntetőítéletekre vonatkozó információk az ítélethozatal szerinti tagállamon kívül is figyelembe vehetők, egyrészt az új bűncselekmények elkövetésének megelőzése érdekében, másrészt az újabb büntetőeljárások során.

10. A kerethatározat (8) és (9) preambulumbekkezdése a következőképpen rendelkezik:

„(8) Ha a valamely tagállamban zajló büntetőeljárás során egy másik tagállam korábbi büntetőítéletére vonatkozó információ áll rendelkezésre, lehetőség szerint el kell kerülni, hogy az érintett személy kedvezőtlenebb bánásmódban részesüljön annál, mintha a korábbi ítélet nemzeti ítélet lett volna.

(9) A 3. cikk (5) bekezdését többek között a (8) preambulumbekkezdésnek megfelelően úgy kell értelmezni, hogy ha a nemzeti bíróság az új büntetőeljárás során a valamely más tagállam által hozott ítéletben korábban kiszabott büntetés figyelembevételkor úgy ítéli meg, hogy a büntetés mértéke a nemzeti jog keretein belül aránytalanul szigorú lenne az elkövetővel szemben, tekintve az elkövető körülményeit, és amennyiben a büntetés célja enyhébb büntetéssel is elérhető, ennek megfelelően alacsonyabb büntetési mértéket is meghatározhat, feltéve hogy ez tisztán hazai esetekben lehetséges lett volna.”

11. A kerethatározat 2. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„E kerethatározat alkalmazásában: »büntetőítélet«: a valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítására jogosult büntetőbíróság jogerős határozata.”

12. A 2008/675 kerethatározat 3. cikke értelmében:

„(1) Minden tagállam biztosítja, hogy a valamely személy ellen folytatott büntetőeljárás folyamán az ugyanazon személy ellen más cselekmények miatt más tagállamban hozott olyan büntetőítéleteket, amelyekkel kapcsolatban a kölcsönös jogsegélyről vagy a bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjéről szóló hatályos eszközök értelmében információkat szereztek, a korábbi nemzeti büntetőítéletekkel azonos mértékben figyelembe veszik, és hogy azokhoz a korábbi nemzeti büntetőítéletekével megegyező hatály fűződik, összhangban a nemzeti jogszabályokkal.

(2) Az (1) bekezdést alkalmazni kell a tárgyalás előtti szakasz, a tárgyalás, és a büntetőítélet végrehajtása során, különösen az alkalmazandó eljárási szabályok tekintetében, ideértve az ideiglenes letartóztatásra, a bűncselekmény meghatározására, a büntetés típusára és mértékére, valamint a határozat végrehajtására vonatkozó szabályokat is.

(3) A más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteknek az (1) bekezdésben előírtak szerinti figyelembevétele nem járhat a korábbi büntetőítéleteknek vagy a végrehajtásukkal kapcsolatos határozatoknak az új eljárást folytató tagállam általi megváltoztatásával, visszavonásával vagy felülvizsgálatával.

(4) A (3) bekezdéssel összhangban az (1) bekezdés nem alkalmazandó annyiban, amennyiben a korábbi büntetőítélet az új eljárást folytató tagállam nemzeti ítélete lett volna, és a korábbi büntetőítélet figyelembevétele – a tagállam nemzeti jogával összhangban – a korábbi büntetőítélet vagy a végrehajtásával kapcsolatos határozatok megváltoztatását, visszavonását vagy felülvizsgálatát eredményezte volna.

(5) Amennyiben a bűncselekményt, amellyel kapcsolatban az új eljárás folyik, a korábbi büntetőítélet kiszabása vagy teljes végrehajtása előtt követték el, az (1) és (2) bekezdés nem járhat azzal, hogy a tagállamok kötelesek legyenek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályait alkalmazni, ami azt eredményezné, hogy ezen szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban az új eljárás során.

A tagállamoknak ugyanakkor biztosítaniuk kell, hogy bíróságaik ilyen esetekben egyébként figyelembe vehessék a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteket.”

B. A bolgár jog

13. A Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv) 2011. május 27. óta hatályos változata (a továbbiakban: büntető törvénykönyv) 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően az Unió valamely más tagállamában a bolgár büntető törvénykönyv szerint bűncselekménynek minősülő cselekmény miatt hozott jogerős ítéletet a Bolgár Köztársaságban ugyanazon személy ellen folytatott minden büntetőeljárásban figyelembe kell venni.

14. Az említett törvénykönyv 23. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ha ugyanazon cselekmény több bűncselekményt valósít meg, vagy valamely személy több különálló bűncselekményt követ el az e bűncselekmények valamelyike tárgyában hozott ítélet jogerőre emelkedése előtt, a bíróság, miután minden egyes bűncselekményre megállapította a büntetést, közülük a súlyosabb büntetést szabja ki.

15. A törvénykönyv 25. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a 23. cikk az adott személy külön ítéletekkel történő elítélése esetén is alkalmazandó. Egyébként a büntetés végrehajtása céljából be kell számítani a kiszabott összbüntetéssel azonos nemű, teljes mértékben vagy részben végrehajtott büntetést.

16. A büntető törvénykönyv 24. cikke ugyancsak előírja, hogy azonos nemű büntetések kiszabása esetén – mint a jelen ügyben is – a bíróság a megállapított összbüntetést legfeljebb a felével súlyosíthatja, azzal, hogy ennek kettős felső határa van, mégpedig egyfelől az egyes bűncselekmények esetében kilátásba helyezett büntetések maximális mértéke, másfelől – és minden esetben – e büntetések közül a legsúlyosabb vonatkozásában előírt felső határ.

17. A Nakazatelno-protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvény) 2010-ben hatályos változata 4. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a más állam bírósága által hozott és a bolgár jog alapján el nem ismert jogerős ítélet nem hajtható végre a bolgár hatóságok által. E cikk (3) bekezdése pontosítja, hogy a (2) bekezdés nem alkalmazható, ha egy ratifikált, közzétett és hatályba lépett nemzetközi szerződés, amelyben a Bolgár Köztársaság részes fél, attól eltérően rendelkezik.

18. A külföldi határozatok elismerésével és végrehajtásával foglalkozó részben a törvénykönyv 463. cikke kimondja, hogy a külföldi bíróság által hozott jogerős ítéletet akkor ismerik el és hajtják végre a bolgár hatóságok, ha a kérelem tárgyát képező cselekmény a bolgár jog szerint bűncselekménynek minősül, az elkövető a bolgár jog szerint büntethető korú, az ítélet minden tekintetben összhangban áll a Bolgár Köztársaság által aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény és az ahhoz csatolt jegyzőkönyvek alapelveivel, az elkövetőt nem politikai vagy azzal összefüggő bűncselekmény miatt vagy háborús bűncselekmény miatt ítélték el, a Bolgár Köztársaság nem ismerte el valamely más külföldi bíróság ugyanazon elkövető ellen ugyanazon bűncselekmény miatt hozott ítéletét, az ítélet nem ellentétes a bolgár büntető anyagi és eljárési jog alapelveivel.

19. A hivatkozott törvénykönyv 466. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a külföldi bíróság ítéletét elismerő határozathoz a valamely bolgár bíróság által hozott ítéletével megegyező hatály fűződik.

II. Ténybeli háttér

20. A Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti tartományi bíróság, Ausztria) 2010. december 13-i határozatával a 2010. november 14-én, osztrák területen elkövetett orgazdaság miatt Trayan Beshkov bolgár állampolgárt 18 hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélte, amelyből 6 hónap ténylegesen letöltendő és 12 hónap 3 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés volt.

21. A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a letöltendő 6 hónapos büntetés végrehajtására 2010. december 13. és 2011. május 14. között került sor, T. Beshkov előzetes fogva tartási idejének beszámításával. 2011. május 14-ével kezdődött meg a 3 éves próbaidő.

22. A Sofiyski Rayonen sad (szófiaai járásbíróság, Bulgária) 2013. április 29-i határozatával T. Beshkovot egyévi szabadságvesztés-büntetésre ítélte, a 2008. november 19-én Szófiában elkövetett, egészségromlást okozó, a közrendet súlyosan sértő és társadalomellenes indokból elkövetett könnyű testi sértés elkövetése miatt.

23. Mivel T. Beshkovot a bolgár hatóságok körözik, ennek a büntetésnek a végrehajtására még nem került sor.

24. A Sofiyski Rayonen sad (szófiaai járásbíróság) 2015. május 14-én kapta kézhez a T. Beshkov által, választott védője útján benyújtott kérelmet, amelyben a büntető törvénykönyv 23. cikke (1) bekezdésének és 25. cikke (1) bekezdésének alkalmazására hivatkozik. Ily módon azt kérelmezi, hogy a 2013. április 29-i határozatban kiszabott büntetés végrehajtása céljából összbüntetésként az osztrák és bolgár bíróságok által kiszabott legsúlyosabb büntetésnek megfelelő szabadságvesztés-büntetést szabják ki rá.

25. Mivel a kiszabott büntetések egyikét külföldi bíróság állapította meg, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy el kell-e ismernie előzetesen az osztrák bíróság által hozott ítéletet, vagy pedig a 2008/675 kerethatározat alapján helyt adhat-e, vagy helyt kell-e adnia T. Beshkov kérelmének.

III. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

26. Mivel kétségei támadtak az uniós jog értelmezését illetően, a Sofiyski Rayonen sad (szófiaai járásbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1. Hogyan kell értelmezni az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározatban használt »új büntetőeljárás« fogalmát, és annak feltétlenül a bűncselekmény elkövetésében való bűnösség megállapításával kell-e összefüggésben állnia, vagy olyan eljárást is magában foglalhat, amelyben a második tagállam nemzeti joga szerint a korábbi ítéletben kiszabott büntetés magába olvaszt egy másik büntetést vagy azt ez utóbbiba beszámítják, illetve annak külön letöltéséről kell rendelkezni?
2. Úgy kell-e értelmezni a 2008/675/IB kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdését, annak (13) preambulumbekkezdésével összefüggésben, hogy azzal nem ellentétesek az olyan nemzeti jogszabályok, amelyek szerint az elítélt személy nem indíthat a valamely más tagállamban hozott korábbi ítélet figyelembevételére irányuló eljárást, hanem ilyen eljárást kizárólag a korábbi ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam, illetve az új büntetőeljárást lefolytató tagállam indíthat?
3. Úgy kell-e értelmezni a 2008/675/IB kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdését, hogy az nem teszi lehetővé, hogy az új büntetőeljárást lefolytató állam megváltoztassa a korábbi ítélet meghozatalának helye szerinti tagállam által kiszabott büntetés végrehajtásának módját, mégpedig azokban az esetekben sem, amelyekben a második tagállam nemzeti joga szerint a korábbi ítéletben kiszabott büntetés magába olvaszt egy másik büntetést vagy azt ez utóbbiba beszámítják, illetve annak külön letöltéséről kell rendelkezni?”

IV. Elemzés

27. Még ha nem is veti fel formálisan a Bíróságnak feltett kérdések között, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti tartományi bíróság) által hozott határozatot előzetesen el kell-e ismerni külföldi határozatként, a Nakazatelno-protsesualen kodeks (büntetőeljárás törvény) 463. cikkében előírt különleges eljárás szerint.

28. E kérdést, lényeges voltára tekintettel, belefoglalom az okfejtésembe, az újrafogalmazás hagyományos gyakorlatának keretében.

29. Egyértelműnek tűnik számomra, hogy negatív válasz indokolt.

30. Mivel az Osztrák Köztársaság és a Bolgár Köztársaság is tagja a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségnek, így a bírósági határozatok e térségben történő mozgásával és alkalmazásával összefüggésben a kölcsönös elismerés elvét kell alkalmazni, a hatályos jogalkotási aktusokból származó, a Bíróság által értelmezett szabályoknak megfelelően. Ekképpen emlékeztetni kell

arra, hogy a 2003. február 11-i Gözütok és Brügge ítéletben³ kialakított ítélkezési gyakorlat szerint a kölcsönös elismerés hatása az, hogy az egyik tagállam bíróságának oly módon kell fogadnia egy másik tagállam bíróságának határozatát, mintha az a saját határozata lenne, még akkor is, ha a nemzeti jog eltérő megoldáshoz vezetett volna.

31. Ami a 2008/675 kerethatározatot illeti, amely a (2) preambulumbekzdésében maga is hivatkozik a kölcsönös elismerésre, meg kell állapítani, hogy egy ilyen előzetes elismerés nem csak magával a kerethatározat szövegével lenne ellentétes, amely egyáltalán nem ír elő ilyesféle alaki követelményt, hanem az előző pontban hivatkozott alapelvekkel is.

32. Ezt szem előtt tartva kell visszatérni a jelen ügyben a Bíróságnak feltett kérdésekre, amelyek a büntetőjog és a büntető eljárásjog egyik leginkább technikai, és következésképpen egyik legbonyolultabb területéhez, tudniillik a büntetéskiszabási joghoz kapcsolódnak.

33. Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problémák a 2008/675 kerethatározat végrehajtására vonatkoznak, előírva a tagállam nemzeti bíróságai számára a másik tagállam által hozott büntető határozatok figyelembevételét.

34. Ez a figyelembevételi kötelezettség az egyik közvetlen következménye az Unió által az állampolgárai számára nyújtott, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létezésének.

35. E térség tényleges megvalósítása feltételezi, hogy az egyes nemzeti jogszabályok és joggyakorlat oly módon tudnak egymással összekapcsolódni, hogy ezzel nem hoznak létre olyan összeférhetlenségeket, amelyek nemcsak a kölcsönös elismerés folyamatát akadályoznák, de az egyszerű és mindennapi igazságügyi együttműködését is. Ellenkező esetben ebből vagy az következne, hogy egyes területeken a bűnelkövetők biztosak lehetnének abban, hogy menedéket lelnek a más tagállamokban jogszerűen kiadott letartóztatási parancs, vagy jogszerűen kiszabott büntetés végrehajtása alól, vagy pedig az, hogy azonos helyzeteket különböző módon kezelnék, attól függően, hogy a bűncselekményt vagy bűncselekményeket egy olyan folyó egyik vagy másik partján követték el, amely azon határok egyikét jelzi, amelyek eltörlése éppen, hogy alapelve a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségnek.⁴

36. Ugyanis büntetőügyekben az egységes térség fogalmának figyelembe kell vennie a bűnelkövetők valós magatartását, és azokat a nemzeti bíróságok által alkalmazott közös szabályokat, amelyek a büntetéskiszabási jog általános elveit alkotják.

37. A bűnelkövetők ugyanúgy mozognak az egységes térségben, mint ahogy a törvénytisztelő állampolgárok a tagállamok területén. Ez utóbbiak területén, ahogy az Unióban is, elkövethetők elkülönülő vagy sorozatos cselekmények. A nemzeti jogszabályok másként fogják fel az előbbieket, mint az utóbbiakat. A sorozatban elkövetett cselekmények általában vagy a visszaesés, illetve a bűnismétlés helyzetei, vagy pedig az úgynevezett „anyagai halmazat” körébe tartoznak.

38. A visszaesés jogilag akkor áll fenn, amikor azt követően, hogy egy büntetőítélet jogerőssé – még inkább, ha végrehajtottá – válik, a bűnelkövető a korábbival azonos vagy a törvény által azonosnak minősített újabb bűncselekményt követ el.

39. A bűnismétlés összehasonlítható az előzővel, azzal a lényeges különbséggel azonban, hogy a második esetben az első elítélés után elkövetett bűncselekmény vagy bűncselekmények nem hasonló jellegűek, mint az első pontban.

³ C-187/01 és C-385/01, EU:C:2003:87.

⁴ Pascal, B., „Fura jogrend az, amelynek egy folyócska a határa! Igazság a Pireneusokon innen, tévedés odaát.”, *Gondolatok*, 1970.

40. A bűncselekmények anyagi halmazata ezzel szemben olyan bűncselekményekből áll, amelyeket anélkül követtek el, hogy azokat egy jogerős ítélet időben elválasztaná egymástól.

41. A visszaesés maga után vonja az ismét elkövetett bűncselekményre kiszabható büntetés maximumának emelkedését. Ezzel együtt lehetséges a szabadságvesztés-büntetés korábbi felfüggesztésének a visszavonása, akár csak esetlegesen a különböző kedvezményekben – mint a büntetés végrehajtásának felfüggesztése – való részesülés lehetetlenné válása. Ezt a szigort az a megfontolás magyarázza, miszerint az első ítélet eredményeként a bűnelkövetőben legalábbis az tudatosult, hogy a bűncselekmény miatti büntetés valóságos, hogy ez számára kellemetlen lehet, valamint, hogy mivel ez volt az első alkalom, esetleg részesülhetett kegyelemben vagy egyéb olyan intézkedésben, amely lehetőséget adott számára, hogy új életet kezdjen és ezentúl a törvénytisztelő utat kövesse. E szempontból a visszaesés a bűnelkövetés rögzültté válását jelzi, mivel ugyanazon bűncselekmény ismételt elkövetésére kerül sor, ami tehát egy erőteljesebb társadalmi választ igazol.

42. A bűnismétlés egy alacsonyabb fokú rögzültséget jelent egy meghatározott bűncselekménytípusban. Nem vonja maga után tehát az utóbb elkövetett bűncselekményre kiszabható büntetés maximumának emelkedését, igazolja ugyanakkor a megtorlás szigorának növelését, a korábbi felfüggesztés esetleges visszavonásával, vagy a jövőbeli felfüggesztés lehetőségének kizárásával.

43. A bűncselekmények anyagi halmazata esetén a helyzet ezektől eltérő. Az első elítéléskor kialakuló, a tudatosulásnak kedvező figyelemfelhívás nem történt meg. A többszörös bűnelkövetésnek tehát nem tulajdoníthatunk a fentieknek megfelelő jelentést és a társadalom reakciója sem ölthet ilyen jellegűt.

44. Ekképpen a bíróság több bűncselekménnyel szembesül, amelyekre elméletben annyi elkülönült büntetés alkalmazandó, mint ahány bűncselekményt elkövettek. A bíróság által vizsgált konkrét helyzetnek két vetülete lehet: vagy minden elkövetett bűncselekményt egy eljárás foglal magába, vagy pedig azok különböző eljárások tárgyát képezik; az első esetben egyetlen büntető határozat rendezi az ügyet, a másodikban el kell döntenie, hogy összeadják-e a különböző büntetéseket vagy sem, és ezt követően meg kell határozni, hogy az eljáró bíróság a büntetések kiszabásánál hogyan tudja, vagy hogyan kell összehangolni a saját határozatát egy másik bíróság által hozott határozattal.

45. E „másik” bíróságok elhelyezkedhetnek mind ugyanabban a tagállamban vagy, legalább részben, különböző tagállamokban. Pontosan ez az alapügyben felmerült problémakör. Nagy szerencse, hogy e kényes kérdésben már van egy vezérvonal a büntetőjoghoz kapcsolódó általános elvek létezésének köszönhetően.

46. Ugyanis magának a büntetésnek a végrehajtása nem szorítható a börtönben töltendő napok számának egyszerű kiszámítására. A fogva tartás fizikai körülményeiből eredően az emberi méltóságra vonatkozó kérdéseken felül a büntetés végrehajtásának meg kell felelnie a büntetés rendeltetésére vonatkozóan teljesítendő követelményeknek is.

47. Emlékeztetek arra, hogy – noha ezt sem az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény, sem az Európai Unió Alapjogi Chartája nem tartalmazza kifejezetten – a büntetés rendeltetése mindazonáltal az, hogy közvetítse a társadalmi kapcsolatok eszméjét és az ember javulásra és visszailleszkedésre való alkalmasságát kifejező értékeket.

48. Az eredetileg bosszúként felfogott büntetés továbbfejlődött, először a megtorlásként, majd jóvátételként megélt szankció felé, és végül, a modern felfogásában az elítélt társadalmi visszailleszkedését teszi lehetővé. A bűncselekmények ismétlődése azonnal felvetette a megelőzés kérdését. Nagyon gyorsan feltűnt, hogy a bűnelkövető elkülönítése, amit a börtönbüntetés jelent, noha néhány esetben elkerülhetetlen, messze nem akadályozza meg a bűnismétlést, hanem éppen ellenkezőleg, elősegítheti azt. Ily módon kifejlődött a büntetés visszailleszkedést segítő rendeltetése, ami a végrehajtás szakaszában a büntetés egyéniesítésének alapelveivel függ össze.

49. A jelen ügghöz hasonló anyagi halmazat esetében pontosan az egyéniesítés alapelve van a középpontban. Az olyan időszak alatt elkövetett bűncselekmények miatt kiszabott büntetések matematikai összeadása, amelynek során sem figyelemfelhívás, sem felelősségre vonás nem történt, a leggyakrabban aránytalannak tűnhet az elkövető személyiségére és a cselekmények elkövetésének körülményeire nézve, így tehát igazságtalannak is. Az igazságtalan büntetés inkább vonja maga után a lázadást, tehát a visszaesést, mintsem a javulást. Ez igazolja a bíróságnak biztosított mérlegelési jogot a szükséges egyéniesítés területén, és a törvényben meghatározott korlátok között azt, hogy a lehető legjobban kombinálja az elkövető ezen életszakaszában elkövetett bűncselekményekre kiszabható büntetéseket.

50. Ezek a büntetések sokfélék lehetnek, némelyek például rövid tartamúak, de letöltendő, más büntetések hosszabb tartamúak, de felfüggesztettek vagy próbaidőre felfüggesztettek stb., ami azt feltételezi, hogy a bíróság mérlegelési lehetőséggel rendelkezik, lehetővé téve számára, hogy az általa hozott határozatot a cselekmények súlyához, az elkövetés körülményeihez és az elkövető személyiségéhez (többek között életkorához) igazítsa.

51. Ráadásul a több tagállam bíróságaitól származó határozatok figyelembevétele és összekapcsolása vonatkozásában az alkalmazott jogszabályok esetleges sajátosságait is tiszteletben kell tartani, amennyiben azok nem kérdőjelezzik meg az Unió jogának egységességét, hatékonyságát és elsődlegességét.

52. A 2008/675 kerethatározat éppen ezt az alapelvet rögzíti.

53. A kerethatározat (4) és (5) preambulumbekzdése egyértelműen előírja, hogy azokat a nemzeti jogszabályokat, amelyek kizárólag a nemzeti bíróságok által kiszabott büntetőítélethez fűznek jogkövetkezményeket, a bíróság nem alkalmazhatja. A hivatkozott kerethatározat (5) preambulumbekzdése előírja a tagállami bíróság számára, hogy az Unió más bíróságai által hozott ítélethez ugyanolyan jogkövetkezményt fűzzenek, mint amelyeket a nemzeti jog fűz a nemzeti bíróság által hozott ítéletekhez.

54. Ez a követelmény egyértelműen kapcsolódik a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megvalósításához, és ezáltal a kölcsönös elismeréshez, amely nemcsak a külföldi határozat figyelembevételét írja elő, hanem annak tiszteletben tartását is.

55. Következésképpen, figyelembe véve e korábbi külföldi határozatot, a később döntést hozó bíróság nem változtathatja azt meg. Ez egyértelműen azt jelenti, hogy a saját határozatának alkalmazása érdekében a végső fokon eljáró bíróság a korábbi büntetést se nem súlyosíthatja, se nem enyhítheti, és nem vonhatja vissza a büntetés esetleges felfüggesztését. A 2008/675 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdése rögzíti ezt az alapelvet.

56. A végső fokon eljáró bíróságnak tehát egyszerűen csak azokat a jogkövetkezményeket kell kapcsolnia e határozathoz, amelyek egy korábbi nemzeti határozathoz fűződnek.

57. Mindemellett pontosabban meg kell vizsgálni a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket.

58. E tekintetben nem tűnik úgy, hogy az első és a második kérdésekre adandó válasz nehézséget okozna.

59. Az első kérdést illetően, a megindított eljárás véleményünk szerint vitathatatlanul büntető jellegű eljárás, tekintettel a tárgyára, ami tudniillik a büntetés végrehajtása. Egy eljárás lehet büntető jellegű eljárás anélkül, hogy új büntetőeljárást folytatnának le. Itt a büntetés végrehajtásának kérdéséről van szó, amely vonatkozásában ez az eljárás kelti életre a büntetőjog és sajátos céljának technikáit és

alapelveit, részét képezve ezáltal önálló jellegének. Egyébiránt, ha a jogalkotó a 2008/675 kerethatározat alkalmazását kizárólag a szűken vett büntetőeljárásokra akarta volna fenntartani, teljesen bizonyos, hogy a „büntetőeljárás” pontos kifejezést használta volna, nem pedig az általános „eljárás” kifejezést.

60. E tekintetben megjegyezzük, hogy a „büntetőeljárás” fogalmát a 2009/315/IB⁵ kerethatározat 2. cikkének b) pontja úgy határozza meg, mint „a tárgyalást megelőző szakasz, a tárgyalási szakasz, valamint az ítélet végrehajtása”. E kerethatározat és a 2008/675 kerethatározat szorosan összekapcsolódnak, abban a tekintetben, hogy az első célja, hogy megkönnyítse a tagállamok között a valamely tagállamban elítélt személyre vonatkozó bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjét, a második pedig ebből következően lehetővé teszi az ily módon feltárt elítélés vagy elítélések figyelembevételét. Egyébként pedig hangsúlyozom, hogy a 2008/675 kerethatározat szövege több ízben kifejezetten hivatkozik a büntetés végrehajtására, és ezzel a vita lezártnak tűnik.⁶

61. Ami a második kérdést illeti, mivel a hivatkozott kerethatározat a büntetés végrehajtására és az egyéniesítésére vonatkozik, egyértelműnek látszik számomra, hogy ez utóbbi alapelv követése ugyanannyira áll a társadalom, mint az elítélt érdekében, ami elegendő annak lehetővé tételéhez, hogy a másik tagállamban korábban hozott ítélet figyelembevételét előíró nemzeti szabályokra hivatkozzon. Ha a büntetés rendeltetése a visszailleszkedés, mint ahogy azt jeleztük, egyértelmű, hogy összekapcsolódik a két érdek: az elítélt arra vonatkozó érdeke, hogy újra a helyes úton járjon, és a társadalom arra irányuló érdeke, hogy egygel kevesebb bűnelkövetőt számláljon.

62. Végeredményben e jog számára való elismerése nem jelent mást, mint a törvényes bíróhoz való jog alapelvének alkalmazását, különösen akkor, ha ez utóbbi határozata a büntetés nagyobb fokú egyéniesítését eredményezheti.

63. Egyébként pedig, ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság is pontosítja, a bolgár nemzeti jog kifejezetten rögzíti az elítélt jogát arra, hogy eljárást indítson a hatóságok előtt a kiszabott legsúlyosabb büntetésnek megfelelő összbüntetésbe foglalás iránt, amennyiben az ítéletek mindegyikét nemzeti bíróság hozta. E jog megtagadása azon elítélt esetében, akivel szemben valamely másik tagállambeli bíróság szabott ki büntetést, megfosztaná a 2008/675 kerethatározatot hatékony érvényesülésétől, mivel a kezdeményezés joga egyedül a vádhatóságot illetné meg, amelynek nincs szükségszerűen tudomása minden korábbi külföldi ítéletről, ahogy egyébként jelen ügyben is történt, és amelynek tétlensége megfosztaná az elítéltet az összbüntetésbe foglalás minden lehetőségétől. Ez egyébként hátrányos megkülönböztetést eredményezne a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben az összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között.

64. E tekintetben a legfőbb ügyész hatáskörének kizárólagos jellege a nemzeti jogban abból ered, hogy a külföldi büntetőítéletnek előzetes elismerés tárgyát kell képeznie. Ahogyan azt fentebb kiemelttem, a kölcsönös elismerés elve előírja a másik tagállamban korábban hozott ítélet elismerését minden egyéb alaki követelmény nélkül, és különösen anélkül, hogy egy előzetes elismerésre irányuló eljárást folytatnának le, mint ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság javasolja.

65. Végül a 2008/675 kerethatározat szellemiségét is megihlető egyenértékűség elvét vennénk semmibe. E feltételek mellett, e különböző elbánást bevezető nemzeti rendelkezést tehát meglátásom szerint, minden további nélkül mellőzni kell.

66. A harmadik kérdés több nehézséget vet fel. Mely megoldásokat kell alkalmazni egy olyan helyzetben, mint amilyen az alapügyben is fennáll? Emlékeztetünk rá, hogy fogalmilag nincs szó sem visszaesésről, sem pedig egységes büntetőeljárásról.

⁵ A bűnügyi nyilvántartásból származó információk tagállamok közötti cseréjének megszervezéséről és azok tartalmáról szóló, 2009. február 26-i 2009/315/IB tanácsi kerethatározat (HL 2009. L 93., 23. o.).

⁶ Lásd többek között az említett kerethatározat 3. cikkének (2) bekezdését.

67. Először is, önmagában a matematikai összeadás nem lehet elfogadható megoldás a fent kifejtett indokok és általános elvek okán. A 2008/675 kerethatározat a (9) preambulumbekkezdésében maga is elismeri a másodszor eljáró bíróság szabadságát arra nézve, hogy a korábbi határozat automatikus figyelembevételének eredményeként ne szabjon ki aránytalan szankciót, ha a kevésbé szigorú büntetés kiszabása is összeegyeztethető marad a büntetés céljával.

68. Másodszor, a bíróság az elkövetett bűncselekmények közül a legsúlyosabbra kiszabható maximum erejéig összbüntetésbe foglalhatja a kiszabott büntetéseket.

69. Harmadszor, a bíróság dönthet úgy, hogy az elsőként kiszabott büntetés elegendő és kiszabhat egy azonos nemű és azonos mértékű büntetést, pontosítva, hogy azt a korábban kiszabott büntetéssel összesíti. Ha e büntetést, habár kiszabták, még nem hajtották végre, a második eljárásban döntő bíróság megkeresi a külföldi bíróságot annak érdekében, hogy megbizonyosodjon a korábban kiszabott büntetés külföldi végrehajtásáról, vagy hogy kezdeményezze, hogy e büntetés végrehajtása rá háruljon; a meghozandó határozatnak ilyenkor a 2008/909/IB kerethatározat⁷ szabályain kell alapulnia.

70. Az egyik és a másik esetben is tiszteletben tartják a külföldi határozat integritását, valamint megőrzik a határozatot hozó bíróság szuverenitását.

71. E hagyományos és az Unióban igen elterjedt esetek mellett más esetek is vannak, amelyek az egyes nemzeti jogszabályok különös rendelkezéseiből erednek.

72. A kérdést előterjesztő bíróság által előadottak alapján úgy értelmezem, hogy ez az eset áll fenn a bolgár jogban.

73. E tekintetben sajnálom, hogy a bolgár kormány – ahogy egyébiránt más kormány sem – nem látta célszerűnek azt, hogy gondoskodjon jelenlétéről a tárgyaláson, aminek eredményeként a Bíróság az eredetileg kitűzött tárgyalást törölte. Így tehát anélkül folytatom okfejtésemet, hogy a fontos részletek pontosítására sor került volna, illetve anélkül, hogy megismerhettük volna azon tagállamok elemzéseit, amelyek bíróságai nap mint nap találkoznak ezzel a fajta problémával.

74. A kérdést előterjesztő bíróság által leírt helyzetben ugyanis a nemzeti szabályozás következő jellemzői tűnnek érzékelhetőnek:

- Előírja a bíróságnak az összbüntetés kiszabását, rendszerint a két kiszabott büntetés közül a súlyosabbat, esetleges módosításokkal, ideértve a büntető törvénykönyv 24. cikkének megfelelő súlyosítást is.
- A bolgár nemzeti jog tekintetében, az összbüntetésként meghatározható legsúlyosabb büntetés a 18 hónap szabadságvesztés-büntetés lenne, amelyből felfüggesztve 12 hónapot szabott ki a Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti tartományi bíróság).
- Megtiltja a bíróságnak a felfüggesztett büntetés figyelembevételét, mivel a nemzeti jog a T. Beshkovra vonatkozó, a Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti tartományi bíróság) határozatán kívüli előzmények mellett tiltja az ilyen intézkedés kiszabását.

⁷ A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 327., 27. o.).

75. Ezekből az alábbi következtetéseket vonom le: az osztrák ítéletnek a bolgár büntetés végrehajtásának céljából történő figyelembevétele azzal a hatással járna a fent leírt feltételek mellett, hogy a bolgár bíróság megváltoztatná az osztrák büntetés végrehajtási módját, például ténylegesen letöltendő büntetéssé alakítaná azt az összbüntetésbe foglalás során.⁸

76. Márpedig a 2008/675/IB kerethatározat kifejezetten megtiltja a külföldi határozat megváltoztatását annak pusztán figyelembevétele során, ahogy azt az e kerethatározat 3. cikkének (3) bekezdésében meghatározott szabály is előírja, amely szerint egy korábban hozott külföldi határozat figyelembevétele nem járhat felülvizsgálattal, ami pedig megtörténne, ha a bolgár nemzeti szabályok alkalmazhatóak lennének.

77. E megállapítás annak kimondásához vezet, hogy a bolgár nemzeti bíróság nem folytathatja le a büntetések összbüntetésbe foglalását a nemzeti jogának szabályai szerint. Az említett kerethatározatot ugyanis az egyenértékűség elve⁹ vezérli. Ennek az elvnek megfelelően egy másik tagállam bírósága által korábban hozott ítélet figyelembevétele csak akkor kötelező egy új büntetőeljárásban eljáró nemzeti bíróság számára, amennyiben ez a figyelembevétel egy tisztán belső jogi helyzetben lehetséges.

78. Ez arra a következtetésre vezet tehát, hogy a bolgár bíróságnak nem kell figyelembe vennie a Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti tartományi bíróság) által meghozott büntetőítéletet.

79. Elemzésem szerint tehát a büntetések semmiféle összevonása nem lehetséges, mivel e kérdés csak két olyan büntetőítélet között merülhet fel, amelyek közül az egyik nem vehető figyelembe.

80. Ebből az következik, hogy T. Beshkovnak le kell töltenie a Bulgáriában kiszabott, 12 hónap ténylegesen letöltendő szabadságvesztés-büntetést, amely hozzáadódik az Ausztriában már végrehajtott 6 hónaphoz. E helyzet túlzottan szigorúnak tűnhetett a bolgár bíróság számára.

81. Ennélfogva, figyelembe véve a büntetés rendeltetését, amelyre korábban emlékeztettünk, a nemzeti bíróság élhet a 2008/675 kerethatározat által számára biztosított azon lehetőséggel, hogy az arányosság elvéhez kapcsolódó intézkedés igénybevételeivel biztosítja az egyéniesítés alapelveinek alkalmazását.

82. Ugyanis, amint az e kerethatározat (8) és (9) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezendő 3. cikkének (5) bekezdéséből következik, amennyiben e szabályok alkalmazásának lehetetlensége – mint jelen ügyben is – arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy túl szigorú határozatot hozzon – ami a feltett kérdésből kitűnni látszik –, akkor megengedhető, hogy kevésbé szigorú büntetést szabjon ki, ha úgy véli, hogy a bűncselekmény elkövetésének körülményei ezt lehetővé teszik, és hogy a büntetés célja továbbra is biztosított.

83. A fent vázolt konkrét esetek és megoldások az érvelésünkben csak példaértékűek, mivel csakis a nemzeti bíróság határozhatja meg minden esetben a bolgár büntetés végrehajtásának körülményeit, a nemzeti jogának megfelelően, és tekintettel a 2008/675 kerethatározatban előírt szabályokra.

V. Végkövetkeztetések

84. A fentiek alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Sofiyski rayonen sad (szófia-i járásbíróság, Bulgária) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- 1) Az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB tanácsi kerethatározatnak megfelelően az egyik tagállamban folyó új büntetőeljárásban való figyelembevétele érdekében a szabadságon, a

⁸ Itt emlékeztetek a jelen indítvány 73. pontjában kifejtettetre.

⁹ Lásd e kerethatározat (5) és (7) preambulumbekkezdését.

biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség másik tagállamából származó bírósági határozatot nem kell előzetesen, egy különleges eljárás keretében elismerni, mint ahogyan azt a Nakazatelno-protsesualen kodeks (bolgár büntetőeljárási törvény) előírja.

- 2) A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:
 - büntetőeljárásnak minősül az az eljárás, amelynek tárgya az egyik tagállam bírósága által kiszabott büntetés végrehajtása, amelyhez figyelembe kell venni a valamely másik tagállam bírósága által, korábban hozott büntetőítéletet;
 - a másik tagállam bírósága által, korábban hozott büntetőítélet figyelembevételére irányuló kérelem származhat közvetlenül az elítélt személytől.
- 3) A 2008/675 kerethatározat 3. cikkének (1) és (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amelyről az alapeljárásban szó van, amely előírja, hogy a nemzeti bíróság egy új büntetőeljárás alkalmával felülvizsgálja a másik tagállam bírósága által kiszabott és már végrehajtott büntetést, abból a célból, hogy e másik bíróság által kiszabott büntetést szabadságvesztés formájában összbüntetésbe foglalja.
- 4) A 2008/675 kerethatározat hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak az e jogszabály által előírt feltételek mellett adott esetben alkalmaznia kell a kerethatározat (8) és (9) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1), (3) és (5) bekezdését.